І чужому научайтеся,
й свого не цурайтеся . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXI. Ч. 173. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, WEDNESDAY, SEPTEMBER 16, 1964 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, СЕРЕДА, 16-го ВЕРЕСНЯ 1964 No. 173. VOL. LXXI.

БІЛЕ НАСЕЛЕННЯ НЮ ЙОРКУ ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ МЕТОД ШКІЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Ню Йорк. — В понеділок 14-го вересня почався страйк білих дітей в цьому місті, який спричинив те, що 275 638 учнів і учениць білих батьків на з'явилися в школі на знак протесту проти зарядження шкільної влади, яка вирішила, щоб для повного об'єднання шкіл автобусами довозили до деяких шкіл білих, а до деяких кольорових учнів. Проти цього зарядження два товариства, а саме Об'єднана Рада для кращого виховання і Координаційна Рада Батьків і Платників Податків, запротестували і вирішили, щоб 14 і 15 вересня білі діти не пішли до школи. Страйк тривав і у вівторок 15-го вересня, і організатори шкільного страйку сподіваються, що в другому дні більше білих дітей не з'явиться в школі. В першому дні 27% білих учнів не з'явились в школі; в деяких школах відсоток страйкуючих був більший, в деяких менший, вагаючися між 30.9 і 14.5 відсотка. Одна бруклинська школа взагалі не мала навчання в понеділок, хоч до неї не довозили дітей. В двох інших бруклинських школах з'явилися учні тільки в 10-ох відсотках. Зате негритянські діти, які мали доїжджати до шкіл із білими дітьми, радо виконали зарядження шкільної влади. Негритянські і порторіканські батьки висловили вдоволення із зарядження шкільної влади, бо їхні діти вчилися перший день в школах із білими дітьми. Деколи ці шкільні будинки є кращі і мають краще шкільне влаштування в порівнянні із шкільними будинками, що є в чисто негритянських районах. Голова Шкільної Ради Джеймс Б. Доновен заявив, що він проситиме міських прокураторів, щоб вирішили, чи організатори шкільного страйку не провинилися проти законів. Він сказав, що просьбу про переведення слідства поширить також і на той шкільний страйк, який зорганізували взимі батьки негритянських дітей на те, щоб приспішити шкільну інтеграцію в Ню Йорку. На думку Доновена шкільний страйк заслуговує не лише на догану. Такий страйк є змовою на те, щоб пошкодити навчанню в школах, є конспірацією на те, щоб знищити шкільне навчання. Тому судова влада повинна зайнятися цією справою і заборонити такий спосіб боротьби проти зарядження шкільної влади. Страйк є недопустимий без огляду на те, чи його організує негритянська меншість, чи біла більшість. Доновен заявив, що він старатиметься, щоб шкільний страйк був заборонений законом. Суперінтендент шкіл д-р Кальвін Е. Гросс сказав, що дводенний шкільний страйк коштуватиме місто $2 200 000, бо стейт зменшить на стільки свою допомогу місту внаслідок того, що з'явилось менше в школах дітей. Д-р Гросс закликав батьків припинити страйк та дозволити своїм дітям відвідувати школи. Страйк має закінчитися по двох днях, але вже тепер повідомляють, що деякі білі батьки вирішили не посилати своїх дітей до шкіл в негритянських районах і думають для них зорганізувати приватні школи. Вже зроблено заходи, щоб відкрити приватну школу в четвер 17 вересня в Джексон Гайтс в Квінсі Голова Координаційної Ради Батьків і Платників Податків — пані Розмарі Ганніґ сказала, що їй дивно, що Доновен тепер так гостро виступає проти бойкоту шкіл білими, але мовчав, коли взимі бойкотували чорні діти школи.

Протикастрівські повстанці помилково напали на еспанський корабель

Панама. — Представник кубинських еміґрантів-повстанців проти режиму Кастра на Кубі, заявив у понеділок, що повстанці напали на корабель під кубинським прапором. Виявилося, що це був еспанський корабель „Сєрра Аранзазу", посмністю на 1,600 тони, який віз для Куби часник і ковдри та ін. Поцілений, можливо, якоюсь торпедою, той вантажник загорівся біля східнього берега Куби. Двадцять осіб з палаючого транспортовця урятував данський корабель і висадив їх на одному з островів Багамської групи. Трос з еспанської залоги померли, шестеро поранені, а одинадцять матросів залишились неушкодженими. Кубинська протикастрівська команда помилково прийняла еспанський корабель за один з найбільших кастрівських кораблів „Сєрра Маєстра", який минулого тижня пройшов через Панамський канал у напрямку на комуністичний Китай, куди повіз великий вантаж цукру. З Каракасу, Венесуеля, повідомляють, що біля Багамських островів інша антикастрівська група заатакувала корабель, який плив до Куби з Канади. Той червонокубинський корабель „26-го липня" віз худобу. Його заатакували кубинські повстанці, які мають свій штаб у невідомому місці в районі Карібського моря.

Демократи плянують перемогти Ґолдвотера

Денвер, Колорадо. — Сенатор Гюберт Г. Гомфрі, демократичний кандидат на віцепрезидента, закликає демократичних виборців до того, щоб в дні 3-го листопада не тільки перемогли республіканського кандидата сенатора Ґолдвотера, але і до такої перемоги, яка дала б демократам 50,000,000 голосів, а республіканці мали б дістати тільки 25,000,000. Президент Ф. Д. Рузвелт дістав був в 1936-му році 60.8 відсотка всіх відданих голосів, яких тоді було 45'600.000. Число активних виборців в 1960 році становило 68,840,000, тому цього року воно могло б збільшитися до 75,000.000, якщо збільшиться число виборців. Демократи рахують на те, що частина республіканців голосуватиме на них, бо не схоче підтримувати консервативного Ґолдвотера. Але за те частина південних демократів голосуватиме за Ґолдвотера тому, що арізонський сенатор є проти закону про охорону громадянських прав. Сенатор Гомфрі закликав демократів до активної виборчої кампанії

Урочистий поклін Тарасові Шевченкові передбачений у програмі Союзового Дня на Союзівці

Союзівка, Керґонксон, Н. Й. — В рамцях традиційного великого осіннього Союзового Дня, що відбувається кожного року на цій Оселі УНСоюзу, буде проведений в цьому році в неділю дня 20. вересня після Служб Божих — о год. 12.30— в українській католицькій і православній каплицях Урочистий поклін Тарасові Шевченкові.

Цю урочистість започаткує похід з-під каплиць на площу перед пам'ятником Шевченкові, після чого відбудеться святкова частина з такою програмою: відспівання америк. гимну, слово гол. предсідника УНС Йосифа Лисогора, відспівання усіма учасниками урочистости Шевченкового „Заповіту", промова проф. Григорія Костюка українською мовою, деклямація з Шевченка, що її виконає студ. Орися Пащак, промова англійською мовою проф. Кларенса Меннінґа, рецитація віршів Шевченка в перекладі на англійську мову у виконанні студ. Люсі Матвієнко і відспівання українського національного гимну „Ще не вмерла". День перед тим, в суботу 19 вересня відбудеться виступ відомого танцювального ансамблю П. Марунчака з Монтреалю і вибір Міс Союзівки на 1964 рік, у програмі якого виступатиме Іван Керницький і Ікері як гості Марша Метрінко, колишня королева краси міста Ню Йорку, та її сестра Міхеля Метрінко, кол. Міс ЗДА. Проводитиме вибором п. Вол. Гентиш.

Концерт в честь Тараса Шевченка буде в Сан Франсіско

Сан Франсіско, Каліф. За старанням місцевого Відділу УККА відбудеться тут о 2-гій год. по полудні 20-го вересня 1964 р. в Голден Гейт Парку концерт в честь Тараса Шевченка. Концерт цей розрахований на численну публіку (приблизно три тисячі осіб), яка відвідує цього року концерти, що відбуваються з рамени міста Сан Франсіска кожної неділі. Від Управи міста Сан Франсіска буде промовляти мейор, або один з його помічників. Від Комітету Поневолених Націй промовлятиме Мілян Лепитич. Святом-концертом проводитиме Данило Марчишин. Великою атракцією дня буде виступ на на цьому концерті міської духової оркестри, яка виконає низку українських музичних творів. Композитор Роман Лесик з Клівленду, Огайо, зоркестрував укр. музичні твори для цього концерту. Місцева група танцюристів під проводом п-ні Ольги Вермонт виконає сім українських нац. танків. У зв'язку з цим концертом Екзекутива Відділу УККА видала друком гарну програмку концерту, у якій є коротенька стаття про Шевченка, репродукція його портрету та світлина йога пам'ятника в Вашинґтоні.

ПІСКОВИЙ „МУР" У ПІВДЕННОМУ В'ЄТНАМІ

Вояк з американської летунської бази в Південному В'єтнамі будує „мур" із мішків з піском для охорони летовища перед евентуальними нападами чи то комуністичних партизанів чи то зреводьтованих південнов'єтнамських вояків.

ЗДА закликають військовиків у Південному В'єтнамі — припинити взаємні спори

Вашингтон. — Державний секретар Дін Раск виявив на пресовій конференції в минулий понеділок 14 вересня, що американський уряд звернувся до південно - в'єтнамських лідерів припинити взаємні суперечки та з'єднатись для найважливішої місії — поборювання комуністичних партизанів. Державний секретар потвердив рішення ЗДА підтримувати уряд генерала Нгуєна Хана в його боротьбі проти комуністів та звернув увагу, що хоч у Південному В'єтнамі від довгого часу нема політичної стабілізації і спокою, проте ні одна тамошня група не виявляє бажання переговорювати з комуністами на базі програми про невтралізацію країни. Дін Раск покликався на свою промову, що її виголосив того самого дня на форумі Економічного Клюбу в Дітройті. У тій промові Раск розглядав проблему міжнародного комунізму. Він признав існування „аспірацій багатьох мільйонів людей під комуністичним правлінням до якоїсь зміни", але водночас заявив, що коли визволення поневолених націй має прийти мирним шляхом, то не можна згори виключати, що між ЗДА й СССР можна осягати порозуміння для добра світового миру, як це — вказав він — було з атомовим договором та встановленням „гарячої лінії" між Вашингтоном і Москвою. Не називаючи сенатора Ґолдвотера за іменем, Раск полемізував з ніби-то ґолдвотерівською тенденцією — збудувати мур між вільним і комуністичним світами. Як на приклад „еволюції", що її переходять деякі комуністичні країни, Раск вказав на Югославію, яка не приступила до Варшавського пакту і розбудувала свої торговельні взаємини з Заходом. Раск таврував „нетерпеливість", з якою дехто ставиться до американсько - комуністичних взаємин.

Шукають компромісу в справі залеглих внесків до каси ОН

Об'єднані Нації. — На Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй, сесія якої почнеться 10 листопада ц. р., найважливішою справою буде вирішення, що зробити із державами, які залягають таку поважну суму до каси Об'єднаних Націй, що підпадають під категорію, про яку говорить 19 стаття чартеру ОН: що коли довг членської держави до каси ОН перевищує дворічні членські внески, та держава тратить право голосу в ОН. Довги членських держав до каси ОН перевищили вже суму 122 мільйони дол. З того Совєти завинили 54 мільйони, за ними Франція 16,143.000 дол., на третьому місці стоїть Вільний Китай, довжний 14,426.000 дол. Совєти, Франція і всі комуністичні сателіти відмовляються заплатити належність, що наросла з титулу коштів на мирові місії ОН на Середній Схід і Конґо. Вони твердять, що ті місії були „нелегальні", бо вирішені Генеральними Асамблеями, а не Радою Безпеки ОН. Совєти визнають рішення тільки Ради Безпеки, де вони мають право „вета". Совєти загрозили, що коли вони будуть позбавлені права голосу, то виступлять з Об'єднаних Націй, що лякає всіх великих звеличників тієї установи, яка в тому випадку, мабуть, розлетілась би. Голова С. О. Адебо з Ніґерії, який є головою 21-членної Комісії, що займається цією справою, виготовив компромісовий проєкт, за яким всі мирові місії ОН будуть вирішувані спеціяльною Комісією, яку вибиратимуть частинно Генеральна Асамблея, та частинно Рада Безпеки.

ПАПА ВІДКРИВ ТРЕТЮ СЕСІЮ ВСЕЛЕНСЬКОГО СОБОРУ

Рим. — Папа Павло VI відправив в минулий понеділок 14 вересня ц. р. Понтифікальну Богослужбу при головному вівтарі собору Святого Петра, за обрядом, що ним не користувались від 12-го століччя. Папі асистували три кардинали і 21 високих духовників, у присутності понад 2.500 кардиналів, архиєпископів, єпископів, ігуменів монаших Чинів та запрошених обсерваторів. Між обсерваторами був уперше архимандрит Андре Скріма, представник Царгородського патріярха. Після Богослужби Папа виголосив довгу промову латинською мовою, якою офіційно відкрив 3-тю сесію Другого Ватиканського Собору. Папа проголосив той Собор Вселенським. У своїй промові Папа вказав на „найважливішу і найделікатнішу" місію, що її має Вселенський Собор, а саме — встановлення межі між колективною відповідальністю єпископів та відповідальністю Папи за долю Церкви. У всій промові Папи червоною ниткою ішла провідна думка: коли з одного боку треба пристосувати Христову Церкву до змін, що зайшли в новітньому світі, то з другого не можна робити це радикальними засобами і з порушенням освяченої традиції і святих принципів Церкви. Між ними Папа назвав зверхність Папи, як наступника Петра I, що його поставив Христос у проводі Церкви. Кажучи про найвищу ціль — з'єднання всіх Християнських Церков — Папа ствердив існування ще поважних перешкод. Він запевнив, що „нашою ціллю і нашою надією є те, що одного дня зможемо відсунути всі перешкоди, всі непорозуміння, всі вагання, які тепер все ще перешкоджують нам, щоб почуватись, як одно серце і одна душа у Христі і Його Церкві". Тому Папа закликав до терпеливости, взаємного зрозуміння та до віри в добру волю Католицької Церкви. Папа прославляв ролю свого попередника, Папи Івана XXIII, який заініціював і скликав Другий Ватиканський Собор. Вітаючи всіх приявних, він зокрема вітав та здоровив представників інших Церков, як теж навіть неприявних. Закінчив Папа свою промову благословенням в ім'я Христа, Пречистої Діви та Апостолів Петра і Павла.

Тіто перебуває на відвидинах у Мадярщині

Будапешт. — Югославський диктатор Тіто прибув наприкінці минулого тижня до Будапешту з 6-тижневими відвідинами до комуно-мадярського прем'єра Яноша Кадара, свого особистого приятеля ще з часів, коли лідером мадярських комуністів був Імре Надь, опісля розстріляний большевиками за очолення мадярської революції. Тіто і Янош Кадар перевели в минулу неділю свою першу дво і пів годинну ділову розмову. За пресовими коментарями — вони негайно погодились щодо потреби тіснішої співпраці між Югославією і Мадярщиною в ділянках господарській і культурній, однак не могли узгіднити свої становища щодо совєтсько-китайського спору. Тіто стоїть на становищі подібнім, як покійний італійський лідер Пальміро Толіятті, що скликаний тепер з'їзд різнонаціональних комуністичних проводирів невідхильно доведе до формального розколу в міжнародному комуністичному світі, — тому він противиться запропонованому Совєтами з'їздові 25-ох компартій на половину грудня ц. р. Зате Кадар підтримує Хрущова в цій справі і йде йому на руку в його кампанії проти китайських комуністів, дармащо не Кадар, а Тіто був і є в очах китайських комуністів „ворогом число 1", як перший комуністичний „ревізіоніст", що „затруїв" інших комуністів своїм поганим прикладом.

Китайські комуністи переводять „чистку" серед своїх „ревізіоністів"

Гонґ-Конґ. — З комуно-китайської літератури, яка наспіла до Гонґ Конґу, виходить, що провід китайської компартії, який веде палку кампанію проти капіталістичних тенденцій в Совєтському Союзі та „ревізіоністів" серед большевиків, які ніби завертають в сторону капіталізму й шукають згоди з ЗДА, — має поважний клопіт з „ревізіоністами" у власних рядах. Різні комуно-китайські часописи повели гострі атаки проти кількох професорів високої Партійної Школи в Пейпінґу, закидаючи їм зворот в сторону „спонтанного капіталізму". Деяким комуно-китайським теоретикам закидається, що вони сприяють замиренню з російськими комуністами та іншими комуністичними „ревізіоністами" на базі визнання теорії про ступневе зникання розбіжностей між націоналізмом і соціялізмом. Ортодоксійні комуно-китайські теоретики, що їх „папою" є Мао Тсе-тунґ, визнають далі, що клясова боротьба продовжується і що мусить довести до війни між „робітничим" світом і капіталізмом.

Не відомо, кого саме і в який спосіб „вичистили" в Комуніститичному Китаї, але всі познаки ивказують на те, що й комуно-китайський світ не є вже монолітом, а виявляє мозаїку поглядів.

Джансон проти Ґолдвотерового пляну про зменшення податків

Вашингтон. — Президент Джансон на пресовій конференції в Білому Домі виступив проти пляну сенатора Ґолдвотера зменшити прибуткові податки впродовж найближчих п'ятьох років на 25 відсотків, бо важко було б вже тепер передбачити, які будуть прибутки і видатки державної скарбниці в найближчих п'ятьох роках. Президент виявив, що він обговорюватиме справу зменшення прибуткових податків зі своїми фінансовими дорадниками і зробить відповідні рекомендації в січні 1965-го року, коли представлятиме в Конґресі новий б'юджет. Президент виступив також і проти заяви сенатора Ґолдвотера про те, що демократичний уряд знов викличе якусь кризу в закордонній політиці на те, щоб здобути голоси американських виборців. Джансон казав, що американський нарід зрозуміє заяву сен. Ґолдвотера як засіб у виборчій кампанії, але за кордоном могли б зле зрозуміти твердження республіканського кандидата на президента.

Комісія Воррена цього тижня передає свій звіт Президентові

Вашингтон. — Голова окремої Комісії, яка мала вияснити справу вбивства президента Кеннеді 22-го листопада 1963-го року — головний суддя Найвищого Суду ЗДА Ерл Воррен повідомив, що вже цього тижня ним очолювана Комісія передала 700-сторінковий звіт із своєї праці президентові Джансонові. Дехто гадає, що Президент зарядить, щоб вже до 27-го вересня цей звіт був опублікований в окремій книзі, але інші особи ,що стоять близько до Білого Дому, гадають, що книжка зі звітом появиться дещо пізніше, бо до 27-го вересня не буде можна видрукувати й оправити такої книжки. В цій книжці не буде жадних сензацій, хоч в ній будуть взяті до уваги всі сплетні, які виникли у зв'язку зі смертю президента Кеннеді та пізнішим вбивством Лі Гарві Освалда, якого доконав Джек Рубі. У звіті стверджується, що Лі Освалд вбив Президента сам, не мавши жадних спільників, і що Джек Рубі діяв із помсти, коли вбив Освалда та внеможливив довідатися з його уст, чому він вбив Кеннеді.

Відкриття виставки картин Аркадії Оленської-Петришин відбулося в Ню Йорку

Ню Йорк. — В понеділок 14 вересня відбулося тут в ґалерії Бодлі при 786 Медісон Евню, на започаткування осіннього сезону відкриття виставки нових малярських праць молодої малярки Аркадії Оленської - Петришин, однієї із видатних репрезентантів абстракціонізму в українському малярстві. Після першої її індивідуальної виставки, що відбулася в цій же ґалерії в січні минулого року і привернула увагу американської мистецької критики, це вже друга виставка Оленської-Петришин і охоплює вона 28 нових малярських праць, виконаних протягом 1963-64 рр. Відбулося відкриття виставки в приявності численно зібраних гостей з американського й українського мистецького світу. Дві з виставлених праць Аркадії Оленської - Петришин закупили вже до своїх збірок американські музеї: один із них п. н. „Опікун" закуплено до Вітт Меморіял Мюзеум в Сан Антоніо в Тексасі і другий п. н. „Зібрання" набув Івансвілл Мюзеум в Івансвілл в Індіяні. Минулими роками А. Оленська-Петришин брала участь у нюйоркських виставках Об'єднання Українських Мистців Америки і групи молодих українських модерністів. Деякі її графічні праці будуть репродуковані разом з працями інших мистців у шостому річнику „Нових поезій", що його приготовляє до видання нюйоркська група поетів.

Молодий український науковець із ЗДА виступав із доповіддю на XI Міжнародному Конґресі Прикладної Механіки

Мюнхен, Західня Німеччина

В 11-му Конґресі Прикладної Механіки, який відбувається під патронатом різних держав світу що чотири роки і який проходив тут в днях 30-го серпня до 5-го вересня ц. р., брав участь разом з іншими американськими науковцями молодий український науковець з ділянки прикладної механіки інж. Лев Добрянський з Ню Йорку. Інж. Добрянський читав на одній із сесій цього Конґресу свою доповідь на тему „Нова теорія типової синтези механізму", яка становить частину його докторської праці. Доповідь інж. Добрянського буде публікована в Наукових Записках Конґресу. У названому Конґресі брали участь науковці з усього світу, в тому кільканадцять з Совєтського Союзу, усі здебільша з Москви, Ленінграду чи інших російських наукових осередків. З Української ССР був репрезентований на Конґресі тільки один науковець — якийсь Г. Н. Савін з Києва. Мюнхенське „Радіо Свобода" передало у своїх програмах на Україну інтерв'ю з інж. Добрянським.

УКРАЇНЕЦЬ ПОЇХАВ УЧИТЕЛЮВАТИ В АФРИЦІ

Вінніпеґ, Канада. — Випускник Албертського університету, педагог із двадцятирічною практикою, Степан Скуба, підписавши відповідну умову, виїхав до країни Уґанди, в Африці, де буде викладати в педагогічній Колеґії. Дотепер С. Скуба був директором школи у Ардмор, Бонівільського відділу. Два його брати працюють також у шкільноосвітній ділянці. Степан Скуба вже прибув до Уґанди.

В АМЕРИЦІ

● **Пенсилвенійська хемічна лябораторія випродукувала** нову зброю проти щурів, які є дійсною язвою в деяких містах. Ця хемічна отрута є дешева, сильна, діє швидко, і, що найважливіше, вона труїть тільки щурів, а інші дикі і домашні тварини від неї не гинуть. Отже собаки, коти, свині, кури, навіть миші не гинуть від цієї отрути, що називається „Ретікейт", і що її продукує лябораторія МекНіл у Форті Вашинґтон, Па.

● **Американський амбасадор** до Об'єднаних Націй Адлей Е. Стівенсон, промовляючи на конференції губернаторів у Міннеаполісі, Міннесота, твердив, що ЗДА ведуть таку саму закордонну політику, починаючи від Ф. Д. Рузвелта, і тому неслушно сен. Голдвотер домагається, щоб цю політику змінити та вести її в аґресивному дусі.

У СВІТІ

● **Індія зможе сама прохарчовуватись щойно від 1971 року** — заявив в індійському парляменті міністер хліборобства. Він дякував публічно Америці за швидку поміч, коли Індії грозить голод: у вересні, жовтні й листопаді цього року ЗДА вишлють Індії разом 1,800.000 тонн пшениці.

● **1.550 миль по Дунаї** переплили 9 американських студентів у 4-х човнах індіянського типу. Вони виплили були 21 червня ц. р. з Ульму в Західній Німеччині і в минулому тижні доплили до Чорного моря. У тій своїй подорожі вони переплили території Західньої Німеччини, Чехословаччини, Югославії, Мадярщини і Румунії. Американські студенти переводили ночі, розводючи ватри на берегах Дунаю. Місцеві селяни скрізь вітали їх дуже гостинно.

● **У Польщі** заступник міністра здоров'я д-р Ян Руткевіч ствердив публічно, що в комуністичній Польщі страшенне зросло пияцтво. Комуністичні власті в Польщі — заявив він — не плянують заведення прогібіції, але борються проти надмірного споживання алькогольних напитків. Однак він промовчав, що державні горальні становлять одно з головних джерел прибутків комунопольської державної каси.

● **У Франкфурті** в Західній Німеччині, на процесі проти 20 колишніх сторожів і членів адміністрації кацету в Освенцімі, один з підсудних, колишній підполковник СС Роберт Мулька признався, що він підписував асиґнати на спроваджування до Освенціму цистерн із трійливим газом, що його вживали для масового вбивання жидів. На таких асиґнатах виписувано „Матеріял для переселювання жидів". Таку асиґнату з підписом Роберта Мульки суддя показав оскарженому, який не міг заперечити автентичність свого підпису. Він признав, що отим „матеріялом" був трійливий газ.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provide for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

Українські виборці

Коли велика більшість новоприбулих українських іміґрантів стали вже американськими громадянами, коли затерлися різниці між „старими" і „новими" іміґрантами, коли зросли кадри виховуваної в американських школах української молоді й покращали матеріяльні умовини більшости американсько - українських людей, — зросло їхнє зацікавлення американськими справами взагалі та політичними партіями й політичними відносинами в Америці зокрема. Ясно, що це зацікавлення ще більше у виборчому році, бо й українська громада не може стояти поза засягом впливу виборчої кампанії, що її віддзеркалюють американські преса, радіо й телевізія. Тому поминаючи розмірно невеличку кількість людей із табору „моя хата скраю" — український загал в ЗДА живо цікавиться президентськими виборами, кандидатами, партійними плятформами.

Виборчий час актуалізує як внутрішню, так і закордонну політику держави. Справа податків, фінансової політики задля запевнення тривкости доляра, варстатів праці і безробіття, соціяльної забезпеки, медичної опіки для старших віком осіб, будови нових шкіл і побільшення вчительських кадрів, фінансування нової сіті шляхів — усі ці і інші питання з ділянки суспільної опіки, економіки і культури мусять цікавити кожного з нас, бо це життьові справи.

Але поруч із цими важливими справами нашого американського будня існують ще інші, ширші, які стосуються не тільки будня, але й тих причин, які прогнали нас з України і наклали на нас обов'язки, що їх не вільно вирікатися: поширювати правду про Україну, приєднувати українській визвольній справі приятелів, боротися — по змозі сил — проти російського комуністичного імперіялізму, проти російсько - большевицького режиму і його політики „злиття націй". Це ті справи, які тісно пов'язані із міжнародними відносинами та американською закордонною політикою. Як американські громядяни, маємо не тільки право, але й обов'язок впливати на закордонну політику цієї країни по лінії, яку вважаємо за найправильнішу для добра Америки й України.. Живемо в часах, коли інтереси обох цих країн збігаються; основний принцип американського політичного світогляду — „світ не може бути наполовину вільним і наполовину невільним" — стосується саме й України. Ворогом число 1 для Америки, як і для України, є російсько - комуністичний імперіялізм, сполучений з його неґацією Бога й основних принципів етики.

Тому американсько - українські виборці не можуть погодитись із підходом до Сходу Европи, як до російського великодержавного моноліту, з яким треба співжити і співпрацювати за всяку ціну. Не тільки як українські, але й як американські патріоти ми маємо право і обов'язок ставитися критично до політики, яка нехтує самим існуванням українського народу в СССР та його ґоном до волі, нехтує плебісцитом, переведеним в Україні у роках її визвольної війни й революції і базує світовий мир і будучність Америки на співжитті з ворогом вільного людства. Це не значить, що американсько - українські виборці раді б штовхнути Америку до війни проти СССР. Атомової війни не прагне ні одна твереза людина у світі. Але поміж війною і пристосуванством існує ще широка смуга можливостей яких досі не використовували ані демократичний ані республіканський ряди. Нашим завданням у теперішньому передвиборчому часі є активною участю в політиці звернути увагу на ці можливості та на потребу їх використання.

Розкол поглиблюється

Совєтське пресове аґенство ТАСС повідомило 29-го серпня, що „Президія Верховного Совєту РСФСР постановила перейменувати місто Ставрополь Куйбишевської области в місто Толіятті". Це зроблено для того, щоб „увічнити пам'ять видатного діяча італійського і міжнародного комуністичного та робітничого руху, друга Совєтського Союзу, Пальміро Толіятті". 4-го вересня провід італійської компартії опублікував своєрідний заповіт Толіятті, написаний ним за кілька днів до смерти. Якщо той заповіт був уже відомий товаришам у Кремлі, то смерть Толіятті в СССР могла статися не обов'язково внаслідок хвороби. В листі - заповіті Толіятті гостро виступив проти атак Москви на комуністичний Китай, ба що більше — домагався від Кремлю права на незалежні дії кожної компартії у світі і надання більших прав людській одиниці в самому СССР. Совєтська преса врешті-решт надрукувала того листа, бо населення СССР вже знало про його зміст із повідомлень різних закордонних радіовисилень.

Хрущов, повернувшись із Чехо - Словаччини, хвалився у Москві повною згодою з чехословацькими товаришами „у всіх справах". Не дивно, бо Чехо - Словаччина — це безпосередній сусід московської імперії. Хрущов наполягає й далі на скликанні представників компартій 26 країн, всупереч червоному Китаєві, який стоїть на становищі, що для скликання „ідеологічної конференції" потрібно зачекати ще декілька років. Така конференція буде точним барометром, який найкраще покаже глибину розколу між компартіями світу. Тим часом факти такі: 20-го серпня, як повідомляв „Ню Йорк Таймс", із 26 запрошених Москвою компартій зголосилися до участи в конференції тільки 7 компартій: Австралії, Болгарії, Чехо-Словаччини, Франції, Мадярщини, Індії, Фінляндії. З повідомлень міжнародної преси з 8-го вересня виходить, що за той час зголосили свою участь у грудневій конференції, дириґованій Москвою, ще дві компартії — Польщі та Італії, але остання ставиться з резервою до міжнародної комуністичної конференції, яку плянує Кремль на наступний рік. Таким чином, з 26 запрошених дотепер заявили про свою участь лише 9. Та й між тими охочими слухати й далі імперіялістично - шовіністичну Москву немає одностайної згоди. Наприклад, компартія Індії поділилась на дві частини: промосковську і супротивну — прокитайську, яку очолює А. Ґопален. В кінці серпня в області Керала в Індії комуністи страйкували проти високих цін на харчі: промосковське крило вдалося до т. зв. „сидячого страйку", а пропейпінґське — до активного страйку, і тому поліція заарештувала 8 000 „пропейпінґців". ЦК компартії Китаю опублікував ззаклик новозеляндської компартії, яка виступає проти Москви, за скликання світової конференції компартій під еґідою Пейпінґу. А це довело б до створення окремого „Інтернаціоналу", вже 5-го з черги. Згода на московську конференцію збоку компартії Австралії означає лише половинну згоду, бо та компартія поділилась між Москвою й Пейпінґом на дві фракції: перша йде сліпо за московськими указами, друга — вимагає права вести незалежну політику в своїй країні і в міжнародному комуністичному русі.

Найновіша розколина в комуністичному „моноліті": червоний Китай, посилаючи на прикордоння свої війська, припинив усі торговельні зв'язки з московською маріонеткою — Монгольською Народною Республікою. Отже, СССР мусить більше допомагати тій країні. Та одна справа давати „ідеологію", а друга — хліб і машини.

ПЕРЕДВИБОРЧІ ОПИТУВАННЯ

Виборча кампанія в повному ході, і провідні кандидати обидвох головних партій вже почали битву, яка поглибиться й пошириться тоді, коли в ній, по закінченні праці Конґресу, активну участь візьмуть кандидати на конґресменів і сенаторів. У цій битві послуговуватимуться як зброєю і передвиборчими опитуваннями, які є такими популярними в цій країні і деколи навіть перерішують вислід виборів.

Енциклопедія Британіка подає, що в 1945 році у ЗДА і в деяких інших державах було понад 20 інституцій, які займалися дослідженням публічної опінії, а одночасно й формували її, подаючи висліди своїх опитувань до відома широкого громадянства.

Був час, коли американські громадяни беззастережно вірили тому, що подавали їм до відома різні інститути дослідів публічної опінії. Але президент Гаррі С. Труман ніяк не хотів повірити запевненням Американського Інституту Публічної Опінії д-ра Джорджа Ґеллупа в Принстоні, Н. Дж., що він має програти президентські вибори в користь республіканського кандидата, губернатора Томаса Е. Дюї, і вів завзяту виборчу кампанію до останньої години. І у висліді здобув перемогу.

Від того часу довір'я до вислідів опитування підупало, але це зовсім не значить, що такий спосіб виявлення громадської думки не має жадного значення. У 1948-му році д-р Ґеллуп передбачав, що Дюї виграє президентські вибори більшістю, яка становитиме 49.5% відданих голосів, а Труман здобуде тільки — 44.5%. Але Труман був перевибраний на президента більшістю 49.8%, а Дюї дістав тільки 45.4%.

Сеймур Мартин Ліпсет, директор Інституту Міжнародної Студії при Каліфорнійському університеті, гадає, що згадана вище помилка д-ра Ґеллупа, як також деякі неточності у висліді опитувань цього року в зв'язку із республіканськими правиборами, зовсім не свідчать про те, що передвиборчі опитування не мають значення. Але він признає, що цьогорічні виборчі передбачування утруднені тим, що південні демократи можуть підтримати республіканського кандидата, а поміркованi республіканці заявляться за Джансона.

Директор Ліпсет гадає, що добре переведені опитування таки зможуть зорієнтувати виборців у тому, хто має більшу можливість виграти вибори. Після невдачі з опитуванням 1948-го року Дослідна Рада в справах соціяльних наук створила комітет з фахівців із університетських кіл, який мав виявити причину неуспіху. Цей комітет опублікував різні рекомендації для осіб, які переводять опитування, зокрема вимагаючи, щоб опитувачі подавали до загального відома всі ті маніпуляції, які вони переводять із зібраним матеріялом. Однак, не всі опитувачі застосовують ці вказівки, і тому деякі „передбачування" не здійснюються.

Треба сказати, що дійсні опитування є фактично тільки звітами опитувачів про їхні досліди, а не „передбаченнями". При цьому слід пам'ятати, що:

— Вони відбуваються перед виборами, і тому виявляють громадську думку в передвиборчому часі. Під час виборів громадська думка може змінитися внаслідок різних причин.

— Опитується тільки незначну частину виборців, а вислід опитування застосовується до всіх виборців. Наприклад, опитується 1 000 або й 3.000 виборців і робиться висновок, як голосуватимуть понад 60 000 000 американців. Очевидно, що про точність передбачення не можна говорити. Але ще більшою причиною неточности є вибір опитуваних осіб. Опитується білих, неґрів, бідних, середньозаможних і багачів, католиків, протестантів і т. д. Але опитувач вибирає їх часто по лінії найменшого опору: він не заглядає у брудні вулиці передмість, у ґетта деяких етнічних груп, переводячи опитування у багатшій частині міста.

— Деяка частина опитуваних не дає ніякої відповіді опитувачам, і таким чином з вислідів опитування випадають ці нерішені особи.

— В загальному більший відсоток освічених і заможних виборців виконує свою виборчу повинність, як бідніші та менше освічені. Це треба пам'ятати, роблячи висновки з опитувань.

Під час цьогорічних правиборів також допущено помилки. І так, у Каліфорнії, внаслідок того, що 18% опитуваних не мали певної думки щодо кандидатів, опитувачі стверджували, що губернатор Рокефеллер веде перед, а сенатор Ґолдвотер малощо відстає від нього і тому може виграти,

Ще важче визначити висліди цьогорічної виборчої кампанії. Ось так опитування у Велдості, в Джорджії, виявили, що з 334 членів місцевого Відділу Американської Федерації Праці — Конґресу Індустрійних Організацій — 315 заявилися за Голдвотера, хоч Головна Рада АФП - КІО закликає всіх своїх членів голосувати за Джансона.

В Ню Йорку один поліцист заявив: „В цьому місті є 25 000 поліцистів, і я. гадаю, що — 23 000 голосуватимуть за сенатора Ґолдвотера". Але одночасно колишній республіканський конґресмен у Брукліні сказав, що „слава Голдвотера меркне", і напевно переможуть демократи.

Оці зразки відповідей на запити опитувачів можна було б продовжувати, але наша ціль — вказати, що передвиборчі опитування, як засіб виявляти громадську думку, яка часто змінюється під час виборчої кампанії, не є певним і непомильним. До виборів залишається ще майже два місяці, і можуть ще зайти такі події, які вплинуть на таке чи інакше рішення виборців у цій демократичній країні, де вибори є дійсно тайні і відбуваються без жадного примусу.

З ТАЄМНИЦЬ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

У видавництві Стемфордського університету нещодавно вийшла друком книжка, яка розкриває одну з найбільших таємниць другої світової війни. Цю книжку під назвою „Приклад зради" написав професор історії цього ж університету, Челмерс Джансон, і розкриває вона життя та діяльність двох керівників шпигунської сітки на Далекому Сході.

Одним із цих мало знаних „мистців" міжнародного шпіонажу був німецько - російської крови ітелектуаліст Ричард Зорґе. За словами проф. Джансона, це був незвичайний шпигун. Його спеціяльністю не було викрадання таємних документів, роблення з них фотокопій і контрабанда цього цінного товару на місце призначення. За вісім років своєї діяльности він не украв з конференційного стола японського уряду або генерального штабу Японії ані одного документу. Це був високої кляси політичний аналітик. Він писав об'єктивні справоздання на політичні або військові теми, і ці свої еляборати слав своїм ідеологічним симпатикам, московським комуністам.

Ричард Зорґе служив Москві не за гроші, а з ідейного переконання. Це був клясичний зразок безхребетного лiберала, яких і в наші дні стільки волочиться по світі

Колеґою цього інтелектуала-шпигуна була також інтеліґентна особа японського походження, Озакі, запеклий пацифіст і ворог японських мілітаристів. Подібно, як Ричард Зорґе, цей шпигун - ідеаліст визначався аналітичним талантом, мав також непересічні письменницькі і журналістичні здібності, також легко й без тіні підозри знаходив контакти на самому вершку японської, а з нею й гітлерівської політичної драбини. До його рук доходили найбільш довірені місячні звіти японського уряду, які становили вихідну базу для майбутніх рішень осі Берлін — Токіо.

Проф. Джансон у своїй праці подав шість головних актів шпіонажу цих двох „побратимів" зради, які в деякій мірі мали чи не рішальну ролю у діях другої світової війни.

У 1938-му році, під час японсько - совєтського збройного зудару на терені Китаю, Озакі і Зорґе винюхали, що уряд Японії зовсім не хоче роздувати цей небезпечний інцидент на Далекому Сході. Для Сталіна це була незвичайно цінна відомість, бо для війни Совєти не були приготовані. Озакі і Зорґе, крім того, роздобули з німецької амбасади в Токіо і передали до Москви інформації про число японських дивізій на пограниччі Сибіру.

Під час цього далекосхідного конфлікту один совєтський генерал перекинувся на сторону Японії. Це був великий удар для Москви, бо генерал - дезертир розкрив японцям ситуацію на фронті. Наслідком цього усунено і негайно розстріляно командувача фронту совєтського маршала. Озакі і Зорґе дізналися про все, що розповів японцям генерал-утікач, і зібрані ними відомості разом з німецьким звітом про цю подію переслали в зашифрованому листі до Москви.

Другий прикордонний інцидент на тому самому терені, який сколихнув був світом, мав місце в 1939-му році. Дехто гадав, що це початок нового конфлікту на велику скалю. Завдяки двом шпигунам і цим разом Москва дістала вичерпні відомості про стан і розміщення японських армій. Наслідком цього совєтські танки і летунство під проводом маршала Жукова здобули перемогу над япоськими „агресорами". Ще одну цінну „політичну рецензію" переслали в Москву ці два шпигуни: Японія рішила не турбувати свого ґрізного совєтського сусіда, звертаючи всю свою мілітарну акцію в південну Азію. Це була надзвичайно цінна вістка для Сталіна.

Ці два шпигуни переслали також Москві автентичну копію „трактату про вічну приязнь" поміж тодішнім національним Китаєм і Японією — точно за один рік перед офіційним підписанням цього ж трактату. Це дало можливість Москві повести посилену інфільтрацію на ті терени.

Найціннішим вислідом шпіонажу цієї далекосхідньої сітки була переслана Москві за кілька тижнів перед днем 22-го червня 1941 р. пересторога про напад Німеччини на СССР, із означенням числа німецьких дивізій і їх розташуванням. І досі неведомо, чому Сталін зіґнорував таку важливу для нього інформацію.

Також дуже важливим для Москви, навіть після 22-го червня 1941 року, було донесення цих двох архишпигунів, що Японія не плянує атакувати СССР, а піде походом на південну Азію. Ця інформація, передана до Москви 2-го липня 1941-го року, дозволила Сталінові забрати кілька найкращих дивізій із Далекого Сходу і врятувати ними столицю СССР. Пізніше ці шпигуни повідомляли, що Японія рішил розпочати війну із ЗДА і Великою Британією.

У своїй книжці „Приклад зради" проф. Джансон аналізує дії цієї шпигунської сітки від її початків аж до неминучого кінця: ув'язнення цих двох „мужів довір'я" японського уряду і повішення їх на шибениці, як зрадників. Викрито їх тоді, коли Toґo став прем'єром Японії і провів чистку уряду від лібералів та червоних поплентачів. Поміж арештованими були й ці два замасковані аґенти Москви. Під час суду над ними ніхто не знав, яку дійсну ролю обидва вони виконували. Їх суджено лише за симпатії до комунізму, їм дано нагоду покаятися, тобто виректися комунізму, але Озакі і Зорґе не хотіли цього зробити. Їх страчено в перших днях воєнного конфлікту Японії із ЗДА. Аж недавно виюшло на яв все те несамовите, майже фантастичне, що спричинили Японії та світові ці два шпигуни — фанатики комунізму.

Т. К.

● **Терористи у Південному В'єтнамі** фальшують написи на доморобних, або надсиланих з Комуністичного Китаю бомбах, щоб здавалося, що це американські бомби і що спричинниками замахів були американці. Подібних провокацій вживають комуністи раз-у-раз. Наприклад, комуністи поширили брехню, що це американці спровокували вуличні заворушення, стріляючи до прохожих.

Цигарки без нікотини

Скільки мусить людина застосувати енерґії, сили волі, щоб кинути вдихати в себе шкідливу нікотину. І далеко не завжди досягається при цьому бажаних наслідків. Малощо тут допомагають і втручання лікарів, і усвідомлення курцем, що він шкодить своєму здоров'ю. У ЗДА державні інституції рішуче й авторитетно виступають проти споживання населенням тютюнових виробів, які викликають чимало різних недуг в тому числі й найстрашнішу з них — пістряк.

Та ось кілька місяців тому світовою пресою пробігла вістка: в Болгарії приступили до виробництва цигарок, при куренні яких не виділяється нікотина. Подібну можливість дотепер виключалося.

В деяких країнах світу вирішили ближче ознайомитися з новими болгарськими цигарками. Бразилійський уряд доручив видатному спеціялістові від медицини, д-рові Орляндо Молліса, докладно вивчити властивості цих цигарок, піддавши їх відповідній аналізі. Д-р Молліса це вже зробив і його висновки друкуються в поточній пресі, викликаючи до себе зацікавлення мільйонів читачів.

Дослідний Сільсько - Господарський Інститут Академії Наук в Софії, в Болгарії, оголосив для широкого загалу, що цигарки без нікотини, з назвами „Атротабак" та „Невтротабак", надаються також до вжитку як ліки проти бронхіяльної астми, виразки шлунку (улькусу), гастриту (запалення слизової оболони шлунку), анґіни тощо.

Д-р Молліса не погоджується з таким ствердженням болгарської наукової установи. Він заявляє, що курення цигарок, вироблених з нового болгарського тютюну, не виліковує названі хвороби, а лише хвилево усуває викликані симптоми. Він визнає, що болі під впливом цього тютюну швидко зникають і загальний стан хворого на деякий час поліпшуються. Пояснює це він тим, що скурені цигарки виділяють із себе алькалоїди (органічні речовини), як белядона, атропіна, ґіошіяніна та ескополяміна.

Однак, бразилійський фахівець погоджується з тим, що нові болгарські цигарки дійсно не мають у собі нікотини, отже не є шкідливими для здоров'я. Треба зазначити, що при куренні цих цигарок відчувається той самий запах та смак, що й при курінні цигарок звичайних.

Новий ґатунок тютюну виплекали два болгарські агрономи, Христо Георгієв і Любомир Сухарев. Згідно з їхніми дуже стриманими поясненнями вони взяли кілька ґатунків звичайного тютюну та різні лікарські рослини й почали їх „зближати". Робилося це шляхом защеплювань пагінків одних рослин до інших.

Болгарські аґрономи тримають у таємниці, які саме рослини дали добрі наслідки при „зближуваанi" їх з тютюном. Залишається відкритим також питання: чи вирощений Георгієвим та Сухаревим тютюн підпадає ще спеціяльній обробці, скажімо, хемічній, чи впрост іде на цигарки. Покищо Болгарія за кордон продає лише готові вироби.

Ось так у наші дні куріння є не тільки шкідливою звичкою, але й застосовується як лікувальний засіб.

Мих. Килимний

Володимир Кедровський

ОБРИСИ МИНУЛОГО

(8)

Чернявський знав і вірив, що лише в тяжкій боротьбі український народ здобуде своє визволення, а тому й кликав його синів до боротьби. Це можна бачити хоч би з такого його вірша:

Я не бачив вас у вічі
І ніколи вас не чув,
Але серцем і думками
З вами всюди й завше був.
З вами був я, не як рівня,
Не товариш бойовий,
А як брат ваш, брат підбитий,
Та душею ще живий . . .
І не можу я боротись,
Тільки можу я співать,
Можу щиро словом правди
Справді смілих прославлять.
Вам спліта такії лаври
Наша збурена доба,
Бо то ви у ній зробили
Громадянина з раба.
Так прийміть же і од мене
Од співця, борці, привіт:
Хай живе народна воля!
Хай скориться їй весь світ! .
(„Борцям")

Вірш цей написав Чернявський, як привіт борцям в часи революції 1905 року, коли здавалося, що „народна воля" буде жити вільно на українських землях. Та сподіванка його не здійснилася. Революцію було здавлено, бо нарід не мав провідників, а сам був нездатний до довгої, впертої боротьби, і тому автор говорить:

Мчать мене крила по рідній країні,
Гляну, погляну, — де світ на Вкраїні?
Темно в палацах у панства старого,
Гуку не чути в палацах живого,
Плямами вікна холодні чорніють,
Сови по трубах і стогнуть і виють.
Музо, повідай, чом панство дрімає?
— Панство, мій друже, навік засипає,
Скарби прожиті, огні догоріли . . .
Трупів холодних вони не зогріли . . .
Панство славутнє по склепах дрімає,
Спадки ж їх слави онук проживає,
Мчать мене крила по рідній країні,
Гляну, погляну, — де світ на Вкраїні?
Темно у бідній мужичій хатині,
Тихо і глухо, немов в домовині.
Ніч бідні села вдягла, повиває.
Музо, повідай, чом темно так всюди?
— Світу не знали ніколи ці люди.
В панській неволі діди їх вмирали,
В злиднях, бідноті батьки виростали . . .
Важко їх дітям ті злидні збувати,
Пітьму ж одвічну ще важче прогнати . . .
(„На крилах")

Микола Хведорович не був борцем-революціонером, але він був свідомий того, що розганяв „пітьму одвічну", яка так тяжко обгорнула український народ. Він працював на ниві культурній, працював своїм пером над духовним визволенням і скріпленням національної свідомости свого народу. Тому революція 1905-го, а потім 1917 року відбилася в його творах не гучно, але в спокійних формах змалювання певних переживань окремих героїв його творів, в описах відносин в українському громадському житті.

Визволення українського народу Чернявський приймав спокійно, як те, що мусіло статись неминуче. До цього він був приготований, а тому революційні події не вивели його зі звичайної рівноваги й властивої йому стриманости. Він завжди, кажучи образово, твердо стояв на своїх ногах і не рвався у височінь. З природи він був небалакучим і не любив публічних виступів та безконечного обговорювання різних, часто дуже дрібних справ.

Пригадую, як у 1919 році на великих зборах українського громадянства в Херсоні хтось із молодих та гарячих „революціонерів" і „метушливих діячів" закинув Чернявському пасивність у громадській праці:

— Ви, Миколо Хведоровичу, сидите, ніби той цвіркун у траві, і цвірінькасте час від часу. Події буревієм несуться над нашими головами, треба пірнути в них і активно працювати.

На це Чернявський спокійно відповів:

— Так, я цвірінькаю і може навіть не в траві, а на печі. Але моє цвірінькання чує вся читаюча Україна і чула ще тоді, коли на наших землях лежала тяжка, темна ніч політичної реакції та національного гніту. Може в ті часи цвірінькання таких, як я, цвіркунів не давало заснути українському народові і нагадувало всім, що кожна ніч, хоч яка вона довга й темна, минається. Оце тепер настав світанок і в його гаморі та метушні голос цвіркунів топиться. Але коли, не дай Боже, знову настане ніч, то багато з тих, що тепер здіймають гармидер, підуть спати, а цвіркуни далі будуть цвірінькати, щоб не дати остаточно заснути українській національній душі. Отож, дозвольте мені й надалі лишитися цвіркуном.

Рясні оплески учасників зборів були відповіддю на ці слова Миколи Хведоровича. І дійсно, коли знову настала на Україні страшна темна ніч, його голос було чути й тоді, як московсько-большевицький терор засклепив уста всім політично-активним синам українського народу.

Микола Чернявський вважав, що відродження народу й будова української державности повинні спиратися на кращі історичні традиції нашого народу. В його громадській діяльності, правда не широкій, поза письменством, червоною ниткою проходить український традиціоналізм. Це він дуже добре й яскраво висловив у науковому журналі „Україна", що його видавала Українська Академія Наук у Києві під редакцією професора Михайла Грушевського. У тому журналі в 1929 році Микола Чернявський писав у статті про Михайла Максимовича:

„Коли стати на грані XIX століття й уявити собі попередній історичний процес на Україні, як повільну на протязі віків руйнацію зведеної в далеких віках і не раз наново відтворюваної великої будови Руси-України, то початок XX століття дасть нам таку картину: Стародавня будівля майже вся в руїнах. Мури порушено й порозбирано. Місцями зрівняно з землею. Подекуди на їх зведено нової конструкції й нового стилю й призначення надбудови. А вся руїна взаґалі укрилася лісом і бур'янами. І в тому лісі і в тих бур'янах нові мешканці пробивають собі нові тропи, заводять нові житла. Думають вони про день сьогоднішній. Нема їм ніякого діла до у віках занедбаної руїни. І нічого не роблять вони, щоб старі будівлі відновити, щоб те, що залишилось, зберегти.

„Але іноді руїну ту відвідують туристи. Посидять, подивляться, посумують часом у самотині і йдуть далі. Що їм та руїна? Вона їм або чужа, або здається річчю цілком нормальною, старе віджило свій час, рушилось і нехай собі обертається у сміття і порох! . .

Л. Полтава

ПОЛИЧНИК ТИРАНОВІ

(1)

Відкриття пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні 27 червня ще й досі є головною подією цього року, що її обговорює вільна українська преса. Справді, та надзвичайна подія вибухнула могутнім сяйвом свободи — і тому притемнила інші, хоч і які важливі вони були для української визвольної справи. Саме до таких подій треба віднести ті, що мали місце у країнах Скандинавії за декілька днів перед відслоненням пам'ятника Кобзареві в ЗДА. Вони були немов прелюдією, увертюрою до могутньої симфонії волі у Вашингтоні. Маємо на увазі діяльність Антибольшевицького Бльоку Народів у Данії, Швеції й Норвегії у місяці червні, коли там саме перебував „з мирною візитою" Нікіта Хрущов.

Відомо, що генеральний секретар ЦК компартії СССР, вірний виконавець кримінальних затій Сталіна, Н. Хрущов під час перебування у Скандинавських країнах — категорично відмовився давати будь-які пресові інтерв'ю. Наслідник Ніколая II і Сталіна передбачав, що його запитають і про „китайських товаришів", і про „добробут в країнах соціялізму", які купують за кордоном у капіталістів хліб, і про „свободу" творчости, а може й про поневолені нації. Відмову від пресової конференції Хрущова зручно використав прем'єр вільного українського правління, створеного у Львові в 1941 р., в'язень гітлерівського кацету, нині голова ЦК АБН п. Ярослав Стецько та його українські й іншонаціональні друзі по антикомуністичній праці: вони давали пресові інтерв'ю скандинавській і міжнародній пресі, друковані потім у пре-

Ярослав Стецько

сових органах багатьох країн. Скажемо коротко: про українську справу та справу визволення інших поневолених націй, про АБН і його керівника, у зв'язку з перебуванням і виступами Хрущова у Скандинавії, писали газети Риму й Парижу, Стокгольму й Бонну, Ню Йорку й Оттави, Копенгагену й Осло...

Двобій між Хрущовим і АБН виразно показав, що можна мати велетенську мілітарну, економічну і політичну силу — і програти, коли за плечима немає найбільшої сили — Правди. Він показав також, що можна було програти бій під Полтавою в 1709 році, щоб виграти його — морально — в 1964 році в Стокгольмі, в ім'я перемоги національного Києва.

Що ж це був за двобій?

"Ми — молодь Данії, не боїмося запросити" ...

Прибувши з пропагандивною візитою „миру" й обману до Данії, Хрущов заявив, що він не даватиме жадних інтерв'ю. 15-го червня до Данії прибула делегація Антибольшевицького Бльоку Народів, до складу якої входили: голова ЦК АБН Ярослав Стецько і члени ЦК представник Грузії, князь Ніко Накашідзе, та пані Слава Стецько. Представництво АБН висловило побажання давати інтерв'ю кожному журналістові у тій країні, в противагу мовчанці Хрущова. Тоді велика організація данської молоді, — „Демократичний Альянс" — запросила представників АБН і влаштувала для них конференцію. У запрошеннях на ту конференцію, розісланих до світових пресових агенцій, було сказано, що: „Хрущов боїться прийняти вільну пресу; але ми — данська молодь, не боїмося запросити лідерів національно - визвольних підпільних рухів народів, уярмлених у СССР, яких найбільше боїться Хрущов". Далі там повідомлялось, що на пресконференції в Копенгагені, у льокалі студентської консервативної і релігійної молоді, буде присутнім колишній прем'єр останнього вільного уряду України, голова ЦК АБН Ярослав Стецько.

Таким чином, „камерад" Хрущов добре знав, хто там буде і хто такий „какой-то Стичко"...

На пресовій конференції було до 60 кореспондентів пресових органів світу, а також делегацію АБН ушанував своєю присутністю віцепрезидент парляменту Данії, п. П. Крафт — кол. міністер закордонних справ Данії, лідер протинімецького резистансу.

Від часу тієї пресконференції і аж до повернення Хрущова в Москву — данська преса інформувала про всі події, часто згадуючи Україну, Білорусь, Грузію, Балтійські республіки та інші поневолені нації. Навіть комуністична данська газета „Ланд оґ фолґ" з 19 червня помістила відгук, нападаючи на Ярослава Стецька за „співпрацю з фашистами" і навіть „погром жидів", коли він сам сидів у німецькому кацеті, та називаючи Хрущова „рятувальником жидів". Ця ж ліва газета назвала ідеї АБН — „українським ґолдвотеризмом" і, очевидно, накинулась на волелюбні й самостійницькі гасла АБН. Але навіть ліві не могли мовчати, бо на пресконференції в Копенгаґені представники АБН виразлоніяльну імперію, на Хрущова — як на ката України, Угорщини, Польщі та інших народів, підкреслили імперіялізм Москви, що є продовженням імперіялістичної політики білої, ще царської Росії.

На цій конференції солідаризувався з визвольними ідеями АБН і посадник Копенгагену, правий соціяліст.

100 000 антикомуністичних листівок у Швеції

Хрущов ще не встиг доплисти до шведського берега з Данії, як делеґація АБН уже була в Стокгольмі, щоб виграти час і розгорнути ще ширшу діяльність.

За декілька місяців перед візитою Хрущова у Швеції був створений так зв. „Червневий Комітет", складений з представників видатних шведських політичних, наукових, громадських діячів, очолений проф. Нерманом — приятелем України. До речі, проф. Нерман був головою шведської делеґації на Конференцію АПАКЛ — Антикомуністичної Ліґи Народів Азії, в Токіо у 1962 році. Крім того, міцні й добре організовані у Швеції еміґрації, з країн Балтики особливо Естонії, також повели відповідну діяльність. Великий успіх мала попередня підготовча діяльність серед шведської молоді: за декілька тижнів перед приїздом Хрущова делеґатка АБН, редакторка видання „АБН-Кореспонденц", пані Ярослава Стецько, мала доповідь про поневолені нації на міжнародній Конференції скандинавської молоді, в Люнді, на півдні Швеції. АБН постачив шведам низку відповідних матеріялів, на основі яких, здебільшого, вони наперед приготували свої публікації шведською та англійською мовами. АБН влаштував у Стокгольмі виставку своїх видань, видань УККА англійською мовою, також нової книги „Російське поневолення України" (деякі видання були згодом розповсюджені також у Норвеґії, куди після моральної поразки під Стокгольмом поїхав Хрущов).

На вулицях Стокгольму й інших міст, на стінах домів, на громадських площах з'явилися тисячі листівок, зроблених у формі тих, що їх чіпляє поліція, розшукуючи злочинця. Була видана й інша листівка, у формі "програми-запрошення, з подібним змістом, що викривав Хрущова і його ЦК у Москві, як міжнародних злочинців, яких треба судити на міжнародному суді, — про що й говорив представникам світової преси на конференції у Стокгольмі голова АБН Я. Стецько. Все це відбулось тоді, коли Хрущова були змушені формально вітати у тій вільнолюбній країні (хоча королівська ґвардія так і не одержала з нагоди" його візити парадних уніформ), і коли кат народів намагався підкупити Швецію тим, що, мовляв, СССР знову замовив у вас декілька кораблів, отже, краще робім „дело"...

На пресконференції п. Ярослав Стецько читав оскарження, обвинувачуючи Хрущова у злочинах супроти людини, народів і людства.

(далі буде)

EFTERLYST

FÖR MORD

CHRUSJTJOV

SIGNALEMENT

NAMN: Nikita Sergevitj Chrusjtjov (alias "Ukrainas bödel", alias "Budapest slaktare")

ÅLDER: 70 år

YRKE: Chrusjtjov är anställd som rysk diktator med uppgift att undertrycka alla frihetssträvanden i såväl själva Ryssland som bland de av Ryssland behärskade folken. Han skall vidare med list, hot och vid behov våld söka öka det kommunistiska inflytandet och vidmakthålla oron i världen.

BROTTSFÖRTECKNING

Chrusjtjov var under 1930- och 1940-talen en av Stalins trognaste hantlangare. Han ledde personligen de utrensningar i Ukraina, som beräknas ha kostat över 400.000 människor livet. Chrusjtjov anbefallde personligen det blodiga underkuvandet av den ungerska frihetskampen för knappt åtta år sedan. Han understöder aktivt en rad våldsregimer och hotar ständigt världsfreden med aggressiva handlingar och uttalanden. På direkt order av honom har Skammens Mur i Berlin byggts. Här dödas nästan dagligdags människor i sina försök att nå friheten.

VARNING

Chrusjtjov är bemärkt för sin opålitlighet och är som farligast, när han erbjuder vänskap. Han började de ukrainska utrensningarna år 1938 med att inbjuda Ukrainas ledande män till en fredlig konferens, vid vilken dessa fängslades och avrättades. På samma sätt lovades ledaren för den ungerska frihetskampen — Pal Malèter — fri lejd endast för att bli brutalt mördad. I en liknande dödsfälla lurades även den dåvarande ungerska regeringen med Imre Nagy i spetsen.

I sitt personliga uppträdande är Chrusjtjov grov och brutal. Han har sålunda vid flera tillfällen kallat Dag Hammarskjöld för en mördare. När så krävs kan han dock utveckla en klumpig charm, som har visat sig göra intryck på omisstänksamma personer.

CHRUSJTJOVS SYSTEMATISKA BRUK AV LÖGN OCH BEDRÄGERI FÖR ATT NÅ SINA SYFTEN BETYDER, ATT HAN ÄR EN UTOMORDENTLIGT FARLIG BROTTSLING, SOM UNDER INGA OMSTÄNDIGHETER ÄR ATT LITA PÅ.

Репродукція листівки з вимогою судити Хрущова, що її поширювано у Стокгольмі.

В цілоденній школі при церкві св. Духа в Бруклині почалося навчання

14-го вересня почалося навчання в цілоденній школі при церкві св. Духа в Бруклині при П'ятій вулиці, Північ. Навчання почалося відразу в двох клясах, першій і другій, та в дитячому садку. В школі працюють фахові вчительки за пляном для цілоденних католицьких шкіл в Бруклинській дієцезії.

Та всі ми знаємо, що навчання в цілоденних наших школах при парохіях дає нашим дітям ще й ті вартості, яких українська дитина не зможе знайти в публічній школі. В бруклинській школі працюють учительки, які знають українську мову, і які навчатимуть своїх учнів і учениць ще й пошани до нашої Церкви та народу.

Батьки повинні знати, що українська парафіяльна цілоденна школа виховає їхніх дітей в тому дусі, якого домагався великий українець — Тарас Шевченко, що треба чужого научатися, але і свого не цуратися. Часто можна почути нарікання батьків на те, що їхні діти цураються своїх батьків та соромляться свого походження й своєї віри. Цього напевно не було б, коли б ті діти від дитинства виховувалися у своїй рідній школі і під проводом своїх учителів чи учительок.

До школи можуть записатися не тільки діти з Бруклина, але також із сусідніх наших громад, які не мають своїх шкіл: з Асторії, Озон - Парку та Джамайки. Парох церкви св. Духа о. декан Володимир Андрушків гарячими словами запрошував в церкві в неділю 13-го вересня парохіян, щоб своїх дітей записували до цієї школи. Вписуватися можна щоденно в будинку парохії св. Духа при 161 Норт 5-та вулиця в Бруклині, Н. Й. Число телефону EVergreen 8 — 5634.

Треба ще згадати, що школа міститься в розкішному новому будинку, що стоїть зараз біля церкви. Владика Иосиф Шмондюк заохочує вірних парохії св. Духа до того, щоб посилали своїх дітей до своєї рідної школи, бо тільки це свідчитиме про повну духову зрілість українського народу, який зможе втримати своє релігійне й національне обличчя серед того моря, що його окружає. Коли б при церкві св. Духа була існувала своя цілоденна школа від кількох десятків років, тоді ця парохія мала б тепер вдвоє більше вірних, як тепер.

Л. Луців

Українська хроніка

● **Голова ВО Української Національної Ради**, Микола Лівицький, зробив у Вінніпеґу 12 вересня в залі Українського Народного Дому доповідь „Перспективи української визвольної акції".

● **П'ятий літературний конкурс СФУЖО** не дав позитивних наслідків. З одинадцяти надісланих авторами - жінками п'єс, скечів та інсценізацій жадного твору жюрі не нагородило, однак відзначило „Поворот" Катерини Штуль, з Парижу.

● **Молодий український лікар - дентист**, Іван Дзядек із Вінніпеґу, закінчивши Манітобський університет, відкрив у Вест Килдонан, Манітоба, свій дентистичний офіс.

● **У Маніфестаційному здвизі СУМ Онтаріо**, в Канаді, що відбувся на Оселі „Веселка", взяли участь понад 800 сумівців і сумівок та багато гостей. Польову Службу Божу відправив Владика Кир Ісидор Борецький. Головну промову виголосив проф. Іван Вовчук. У художній частині, крім різних мистецьких точок, було показано імпозантну картину „СУМ — Кобзареві".

● **У Фінляндії** чотири праві і центрові партії, які разом мають більшість 113 членів на всіх 200 членів фінського парляменту, склали коаліцію, яка вможливила створення нового уряду. Новим прем'єром став член Аґрарної партії д-р Поганнес Віролайнен. Опозицію становлять тепер 47 комуністів, 38 соціялдемократів і 2 ліві соціялісти.

ВІДКРИТТЯ СЕЗОНУ КОНФЕРЕНЦІЙ

УКР. ВІЙСЬКОВО-ІСТОРИЧНОГО ІНСТИТУТУ НТШ

відбудеться в суботу, 19-го вересня 1964 р. в год. 6-ій веч. в залі Українського Інституту Америки, 2 Схід 79-та вул. в Ню Йорку.

В програмі Конференції:

Д-р І. РИЖІЙ виголосить доповідь на тему „Санітарна служба у Львові в часі Листопадових Днів 1918 р.".

Вхід вільний.

Дирекція Укр. Військово-Іст. Інституту НТШ

ПОВІДОМЛЯЄТЬСЯ УКРАЇНСЬКЕ ГРОМАДЯНСТВО

що дня 3-го жовтня 1964 року

— ВІДКРИВАЄТЬСЯ —

БАЛЕТНА ШКОЛА

при 140 Друга Евню в НЮ ЙОРКУ

(Український Народний Дім)

під керівництвом артистки балету Київського і Львівського оперних театрів

ОЛЬГИ КОВАЛЬЧУК-ІВАСІВКИ

Приймається дітей від 6-го до 15 років.

ВПИСИ дітей кожної суботи від год. 2 до 3-ої в УНДомі.

Телефонічні інформації OR 4-8280 або SP 7-0689

КОНВЕНЦІЯ

Українсько-Американських Республіканських Клюбів стейту Ню Джерзі

— відбудеться —

в неділю, дня 20-го вересня 1964 року

о годині 4-ій по полудні

у ДОМІВЦІ „ЧОРНОМОРСЬКОЇ СІЧІ"

508 18th Avenue в НЮАРКУ, Н. Дж.

В Конвенції візьмуть участь

адв. Т. ДАРМОПРАЙ і п. П. БАТЛЕР

Запрошується всіх зацікавлених.

ПРИМІТКА: Закликаємо всіх Українців реєструватися до дня 24-го вересня, щоб мати змогу голосувати у президентських виборах.

КАРПАТСЬКИЙ ЛЕЩЕТАРСЬКИЙ КЛЮБ

Ню Йорк

— влаштовує —

в днях 19-го і 20-го вересня 1964 року на кортах „СОЮЗІВКИ"

ТЕНІСОВІ ЗМАГАННЯ

в подвійній грі

ЧОЛОВІКІВ та в МІШАНІЙ ГРІ

за НАГОРОДИ уфундовані

„СОЮЗІВКОЮ"

Початок змагань

в СУБОТУ, 19-го ВЕРЕСНЯ ц. р., о год. 9:30 рано

Зголошення безпосередньо перед початком змагань.

Субота, 19-го вересня 1964 року

ОКРУЖНІ СХОДИНИ

Відділів УНСоюзу

стейту Мериленд і м. Вашингтона, Д. К.

В сходинах повинні взяти участь урядовці, конвенційні делеґати та члени таких Відділів:

БАЛТІМОР 148, 320, 337; КУРТИС БЕЙ 55, 81, 290; ВАШИНГТОН, Д. К. 15; БЕРЛИН 260.

Нарада відбудеться в год. 4:30 по пол. в домі „САМОПОМОЧІ"

при 239 С. Бродвей в БАЛТІМОРІ.

В нараді візьме участь організатор УНСоюзу

СТЕПАН ГАВРИШ

В програмі нарад святочне вручення заслуженим організаторам медаль о. Г. ГРУШКИ.

УПРАВА ОКРУГИ

Окружний Комітет Відділів УНСоюзу в Клівленді, Огайо

— влаштовує —

в неділю, дня 27-го вересня 1964 року

Початок о год. 2-ій попол.

В ГОРОДІ УКР. КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ

STATE ROAD — PLEASANT VALLEY on HEORTZ RD., PARMA, OHIO

СОЮЗОВИЙ ДЕНЬ

для відзначення

150-их РОКОВИН ГЕНІЯ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ПАТРОНА УНСОЮЗУ

з участю Шановного Гостя

інж. С. КУРОПАСЯ, Містопредсідника Екзекутиви УНС

ДОБІРНА ОРКЕСТРА

В ЛЬОТЕРІЇ: 1. Телевізор, 2. Радіо, 3. Комплет кух. ножів.

Смачний і дешевий буфет у заряді ВП. Пань — Членів УНСоюзу.

Шановне Громадянство Клівленду і околиці до участі запрошує

КОМІТЕТ

Увага! Імпреза відбудеться без огляду на погоду. Увага!

Український Музичний Інститут

— ВІДДІЛИ —

в КЛІВЛЕНДІ та ЛЬОРЕЙН, Огайо

ОГОЛОШУЮТЬ

ВПИСИ на НАВЧАННЯ

ГРИ на ФОРТЕПІЯНІ, СКРИПКИ, ВІОЛЬОНЧЕЛІ, СОЛЬОСПІВУ та МИСТЕЦЬКОГО СЛОВА.

УЧИТЕЛІ:

Слава Барнич — Ярослав Барнич — Ірина Винницька

Марія Грушкевич — Дарія Микита — Мирон Шиян

Зголошення:

в Клівленді — тел.: 888-0385 — в Льорейні — тел. BR 7-6849

Увага! Джерзі Ситі й околиця! Увага!

В п'ятницю, 18-го вересня 1964 року

в год. 7:30 вечером

в приміщенні

УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ

при Fleet & Oakland Ave. — JERSEY CITY, N.J.,

— відбудуться —

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

Окружного Комітету Відділів УНСоюзу

НАДГУДСОНСЬКОЇ ОКРУГИ

в яких повинні взяти участь члени Окружної Управи та Урядовці і конвенційні Делеґати наступних Відділів

25, 70, 170, 171, 196, 213, 270, 275, 281, 286, 287, 380.

На порядку нарад:

1. Звіт з діяльности Окружної Управи;
2. Обговорення успішного закінчення кампанії в Ювілейному році УНСоюзу;
3. Святочна РОЗДАЧА МЕДАЛЬ о. ГРУШКИ союзовим діячам заслуженим в кампанії в 70-річчя „Свободи".

У Зборах візьме участь

Ярослав Падох

гол. секретар УНСоюзу

Після Зборів відбудеться

ПРИЙНЯТТЯ І ТОВАРИСЬКА ГУТІРКА.

ДО УЧАСТИ В ЗБОРАХ ЗАПРОШЕНІ ЧЛЕНИ УНС ТА ШИРШЕ ГРОМАДЯНСТВО.

УПРАВА ОКРУЖНОГО КОМІТЕТУ

Увага! Пасейк і округа! Увага!

„РІДНА ШКОЛА" при УККА — ВІДД. ПАСЕЙК

ПОДАЄ ДО ВІДОМА, ЩО

ШКІЛЬНИЙ РІК 1964-65

почнеться нормальним навчанням

в СУБОТУ, 19 ВЕРЕСНЯ 1964 р. о год. 9-ій ранку в ПУБЛІЧНІЙ ШКОЛІ Ч. 10

Гаррісон Стр. в ПАСЕЙКУ, Н. Дж.

Навчальний рік започаткується Богослужбами в українських католицьких і православних церквах о год. 8-ій ранком.

В цьому дні будуть переводитись вписи до першої кл., як теж додаткові до інших кляс.

Українці, сповнімо свій священний обов'язок і не дозвольмо, щоб навіть одна одинісенька наша дитина не стала учнем „Рідної Школи", що ратує нашу громаду від національної загибелі.

Дирекція „Рідної Школи" — Батьківський Комітет

З глибоким сумом повідомляю Рідних і Знайомих, що 27-го червня 1964 року у шпиталі Фінікс, Арізона, по короткій але тяжкій недузі упокоївся в Бозі мій Найдорожчий

МУЖ

сл. п.

ВАСИЛЬ ЯРЕМЧУК

Народжений 11-го січня 1892 року в Порічч Любинське, пов. Городок, Галичина.

До Америки приїхав в 1909 році, працював шахтарем в Пенсилвенії, потім бетонарем в Шикаго і Мілвокі.

В 1960 році з дружиною переїхав до Фініксу, Арізона.

ВІЧНА ТОБІ ПАМ'ЯТЬ!

Горем прибита Твоя Дружина —

ТЕТЯНА ЯРЕМЧУК

В невимовнім жалю і смутку повідомляємо, що несподівано відійшла у Вічність 13-го вересня 1964 року наша Найдорожча

ДРУЖИНА, МАМА І БАБУНЯ

бл. п.

Станислава БЕРЕСТЯНСЬКА

з дому ШАНДУРСЬКИХ

проживши 51 років.

Похоронні відправи відбудуться з каплиці Братів Оленців до Катедри св. Миколая о год. 9-ій ранку в середу 16-го вересня 1964 року, а опісля на цвинтар св. о. Миколая в Шикаго, Ілл.

Тяжким горем прибита родина:

муж — ЯКІВ

дочка — ІРИНА з мужем КАРЛОМ КРАЙНИКОМ

сини — РОМАН і ЮРІЙ з дружиною ІВАННОЮ

внуки — АННА, МАРТА, БОГДАН і ЄФРЕМ

Замість квітів на могилу

бл. п. інж. **МИХАЙЛА БЕРЕЗОВСЬКОГО**

бувшого Присяжного Землеміра в Коломиї

складаємо 25.00 долярів

через Братство „Броди Лев" в Ню Йорку, на Сироти в Европі.

Дружині і Доні Покійного шлемо наше глибоке співчуття.

Григорій і Іван ЯРЕМЧУКИ

ПОДЯКА

Дня 8-го серпня 1964 року відійшов у Вічність з Волі Всевишнього на 78-му році життя мій Найдорожчий МУЖ

бл. п. ПЕТРО РАКОЧИЙ

Цією дорогою щиро дякую усім Приятелям і Знайомим, що причинилися до вшанування пам'яті Покійного та виявили глибокі співчуття в хвилях для мене так важких.

В першу чергу щиро дякую Веч. о. пароховi Н. Войковському, Веч. о. деканові Б. Волошинові і Веч. о. В. Довговичові за відправу похоронних Богослужб і за відпровадження Покійного на місце Вічного Спочинку та рівнож Веч. о. д-рові П. Іваховi в Бофало за вислови співчуття.

Щира подяка пп. Романові і Анні Слободян за участь в похоронних обрядах та зворушливі слова прощання в Дорогу Вічности.

Потіхою у моїм смутку було співчуття Рідних та Приятелів з Канади, які так численно прибули, щоб віддати останню прислугу Покійному.

Дякую всім Членам місцевого хору під проводом п. Ярослава Біласа, які своєю піснею звеличали Панахиди.

Всім тим, що замовили Заупокійні Служби Божі, що зложили квіти на могилу, чи замість квітів зложили свої пожертви на добродійні цілі — моя сердечна подяка.

Тяжким горем прибита

МАРІЯ РАКОЧА з Родиною

Енциклопедія Українознавства

в АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ —
це могутня зброя в ширенні правди про УКРАЇНУ,
видана за ДРІБНІ ДАТКИ 84,000 членів УНСоюзу.
Тільки у великій громаді можливі великі досягнення.

ЗАБЕЗПЕЧІТЬСЯ

в УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ СОЮЗІ!

Miscelleneous
FACTORY HELP
All union benefits, incl. paid holidays, Blue Cross, pension, vacation, sick leave. Steady employing + overtime.
Call H. PETERS
Long Island City ST 4-7880

СУМІВСЬКИЙ ЗЛЕТ В ШИКАҐО

Цей день радости сумівського юнацтва та присмности для батьків відбувся 30-го травня в лісовій місцевості, годину їзди автобусом з Шикаґо. Після кількох днів похмурої й холодної погоди „засяяло вонце золоте" і запанувало тепло.

Різкий свисток, а за ним з мікрофону голосна команда: „Збірка!" і вже наше молоде, козацьке „військо" шикується у своїх відділах і роях перед трибуною з почесними гостями, перед управою осередків та командою злету. Комендант О. Сидоренко, писар злету — Іня Гікава, обозний Р. Михальцевич. Трибуну очолює плакат з гаслом: „Вставне Україна!" та кольоровим образом, що з одного боку зображує кобзаря з бандурою, а з другого — двох вояків в пориві до атаки. Внизу напис: „150-ліття народження Т. Шевченка" та „50-ліття У. С. С-ів". Це мистецька робота О. Сидоренка, М. Сідельника і О. Боднарівни.

...Лави юнацтва вже готові. На чолі їх прапори з почесними асистами осередків. М. Павлушкова, ім. полк. Ів. Богуна, ім. Крут, ім. Яр. Мудрого. Команданти відділів дають звіт обозному, той командантові злету, а він — представникові Головної Управи СУМА Яремкові: „267 юначок і юнаків та сумівська оркестра готові на наказ!"...

Урочисто відбулася церемонія піднесення прапорів на щоглі перед трибуною. Команда: „На прапори глянь!". Оркестра осередку ім. Павлушкова під проводом проф. Повалячека заграла український і американський гимни замаяли наш небесно - золотавий і американський зоряний символи державної волі...

Іня Гікава забуває за свій гумор і винахідність до жартів і „скечів", і в поставі адютанта читає наказ злету. Почалася святочна частина. Програмою проводить Марічка Яцьків. Привіт злетові від Головної Управи СУМА виголосив Я р е с е н к о, побажавши юнацтву с к р і п л е н н я с и л і в и т р и м к и в простуванню до виконання заповіту нашого генія Тараса Шевченка, що пророчив — „Встане Україна!"

До святочного слова М. Яцьків запросила проф. Р. Завадовича. Символічним спогадом казки про заворожену королівну в скляній домовині та про королевича, що її розбудив, почав він свою промову. Королівна — то Україна, а королевич — то Т. Шевченко. Наче чарівною лентою фільмових образів розгорнув він історію України після татарського лихоліття, коли в Україні забувалось вже все її славне минуле. А на тім тлі Завадович вивів епохальне значення Т. Шевченка, що, пробудивши душу українського народу, викликав у ньому героїчне завзяття до боротьби за свою волю й державу... Українські Січові Стрільці, цей цвіт нашої молоді Західньої волости України, були своїм виступом в 1914 році реальним відгуком на заповіт Тараса. Це вони вже не тільки кличем, але й ділом геройським пішли „визволяти братів з московських кайдан", розпочали славну новітню епоху збройної боротьби за українську соборницьку державу ідею, яку це треба здійснити.

Спільна деклямація „Вставне Україна" гуртка осередку СУМА ім. Крут вповні вдалася.

Спільний спів всього злету „Думи, мої думи" закінчив першу частину дня.

Відділ за відділом, рій за роєм під прапорами своїх організацій та на чолі зі своїми виховниками при звуках оркестри проходила дефіляда попри почесних гостей і своїх провідників. Публіка, сердечно їх вітала.

По обідовій перерві першою точкою програми були вільноручні вправи старших юначок - збірної колони усіх присутних на злеті осередків під проводом М. Яцьків. Ці вправи — сама красота... На зелений майдан юначки виходять спершу одним рядом — „гусаком". Першою йде і їх веде Марійка Гаргай. Здається, що вся її постава горіла про силу й красу молодости її так і всіх, що струнким кроком виступали за нею. Ряд вийшов на середину площі, переформувався спершу у дворяд, потім у чотириряд і ось вся колона вкрила рівними рядами свіжо скошену мураву, наче живі на ній квіти. Перед колоною — командир М. Яцьків. Глянеш на неї, зловиш її владний погляд, почуєш твердий тон наказу і здасться, що це не дівчина, а молодий та стрункий, мов тополя сотник... Дала знак і оркестра заграла мотив пісні „Світить місяць понад лісом". Червоні й чорні вінки в руках сумівок - юначок супроводили фігуру ритміку їхніх рухів. Делікатні звороти, тендітно легкі піднесення на пальцях, півзвороти і при тому гарні, плавні змахи руками. Все це виконувалось з такою вправністю, що мило було дивитися. Але ще привабливішими були вправи під мотив пісні „Лента за лентою набої подавай!" Тут сумівки вже мали віночки сплетені з квітів. Ритмічні рухи ще доконаліші. А до того у багатьох ще й міміка, що виявляла то вираз свого достоїнства, то легку усмішку вдоволення.

Під палкі оплески публіки відійшли з майдану старші юначки і на їх місце на мураву висипала величенька група малих дівчаток - молодших юначок. Продемонстрували вони танок „Вінок". Веселий початок - вихід з підскоком, а потім таке вільне й чарівне виконання, що мимоволі треба висловити щире признання їхньому вчителеві хореографові К о с о в с ь к о м у. Він же, видко, певний в результатах своєї науки, навіть не вийшов на поляну, де показували своє мистецтво маленькі танцюристки, а десь позаду к е р у в а в музичним апаратом. Другий танок „Гуцулка". Легкість, обрізність, часом мила делікатність в руках маленьких „гуцулочок" і чудові рухи завзятости у „гуцуликів", від поважних і повільних спочатку і до майже дикого екстазу швидкости кінчаючи — чарували глядачів.

Далі пішли спортові змагання в копаного м'яча, що з захопленням грали „Тигри" — молодші юнаки ос. Крут проти „Крил" ос. Павлушкова. Перемогли „Тигри" 4:2.

А у відбиванці змагались юнаки ос. Крут проф. ос. М. Павлушкова (перемогли Крути) і юначки ос. Богуна проф. ос. Павлушкова (перемогли юначки ос. ос. М. Павлушкова).

Приглядались ми ще до „о д н о м и л е в о г о м а р ш у", в якому змагались дві групи юначок: під проводом І. Гікавої і В. Куцинської. Виграла перша, старша група, але з перевагою тільки однієї секунди.

Надзвичайні були змагання у швидкості будови шатер. Тут було аж чотири пари юнаків. Спершу юнаки Крут і юнаки Павлушкова. Це був солідний показ вправности і уміння швидко дати до купи розібрані частини шатра й дерев'яних його частин. Виграли юнаки Павлушкова. Друга пара команд була під проводами І. Гікавої зі старшими юначками і В. Куцинської теж зі старшими, але мало вправними ще в таборуванні. Сили були не рівні і І. Гікава перемогла. За те друга команда визначалась веселим та жартівливим настроєм і тому зі сміхом програла, особливо, коли збудоване наскоро шатро звалилось на голови сміхунок, розуміється під зрив ще більшого сміху публіки, що з ґазардом переживала ті змагання. Ц і к а в и м и змаганнями були третьої пари: збірної команди юнаків осередків Богуна і Крут проти юначок Павлушкова. Тут ці дівчата знаменито виграли і на вправності і на швидкості. Нарешті, ті ж дівчата змагались проти юнаків осередку Яр. Мудрого з Мілвокі і теж перемогли. То ж юначки Павлушкова виявилися найзавзятішими в будові воякьких шатер. А коли згадати їх вільноручні вправи та дефіляду, то за ними треба признати першенство на цьому злеті.

Ще відбулися забави для малих і наймолодших сумівців, яких з захопленням проводили з юначками: Т. Ватаманівна, Ю. Старчук, М. Пелех і Ін. Гікава, а з юнаками П. Крутяк.

Але стільки руху, розваг і веселощів на чистому повітрі під дубовим гаєм на протязі цілого дня зробили своє діло й „перемогу"...

Злет кінчився — сумівською ватрою, яку приготовив відділ СУМА з Палатайну. Великий стіг дерева оточили сумівські ряди й злетові гості. Команда „запалить ватру" і призначені юначки й юнаки з смолоскипами до стога, і ватра вибухла резкішим полум'ям. Відповідна, символічного змісту промова коменданта злету О. Сидоренка, а за нею накази провідника ватри П. Куртяка. Повстанські пісні, що одна за одною так гармонійно зливались з чарами вечора й символіки вогню, як чистости юнацьких душ і палкої любови до далекої Батьківщини... Ще пару веселих „скечів" і настрова пісня „Ніч вже йде", коли всі її виконували, забравшись за руки в міцне коло дружби, — кінчали присмний день сумівського злету. Це дійсно був день показу сили, красоти й безтурботної молодечої радости, яка молодила душі й серця і у нас старших сумівців і батьків...

Ант. Куцинський

Стефанія з Горбачевських Филипович

(Посмертна згадка)

Невмолима смерть забирає з-поміж нас чимраз більше суспільно - громадських діячів. Стоїмо перед свіжою могилою Стефанії з Горбачевських Филипович, вдови по директорові Ревізійного Союзу Українських Кооператив у Львові. Відійшла від нас несподівано у вічність 1-го червня в місцевості Кабімас у Венесуелі в домі свого сина доктора медицини Романа Филиповича.

Покійна народилася 10 лютого 1893 р. у Висоцьку Вижнім, повіт Турка над Стрисм, де батько був державним урядовцем. По закінченню учительської семінарії не учителює, а працює якийсь час в Товаристві „Дністер" у Львові. Коротко перед Листопадовим Зривом вона вийшла заміж за Івана Филиповича, одного з піонерів української кооперації на Західній Україні. П о к і й н и ц я стала матір'ю двох синів Тараса і Романа, з яких старший Тарас доктор медицини помер 1952 р. в Німеччині.

Вже молодою вона почала працювати на суспільно-громадській ниві під проводом пані Софії Олесницької в Товаристві „Охорони і Опіки" над українськими вояками. Був це дуже тяжкий час по втраті нашої державности. Покійниця працювала активно в Товаристві „Українська Захоронка" у Львові довгі роки. Була довгий час головою „Батьківського Кружка" при Філії державної гімназії з українською мовою навчання у Львові. Старалася про вигідніше приміщення для цісї гімназії, організувала і проводила вакаційні о с е л і для її учнів на Гуцульщині. Допомагала створити природничий ліцей при цій гімназії і старалася його вивінувади. Працює і у Виділі Гігієнічного Товариства у Львові, а під час другої світової війни провадила гуманітарну секцію „Служба Україні".

В 1943 році умер муж Покійниці, директор Союзу Українських Кооператив у Львові. В 1944 році Покійниця виїжджає на Чехію до Праги, а звідтам до Австрії, де в місцевості Форальбергу якийсь час працювала як голова „Союзу Українок"

В 1948 році разом зі своїм сином Романом виїжджає до Венесуелі. В перших роках свого побуту Покійниця працювала при Марійській Дружині в місті Каракасі, де причинилася до влаштування і прикрашення тамошньої церковці. Останніх сім літ прожила у свого сина лікаря Романа в місцевості Кабімас у Венесуелі.

Покійниця оставила в глибокому смутку сина, невістку і трьох унуків, сестру Олену Якимчук зі сестрінками, пасербицю Ірину Маренін в Америці, стриєчну сестру Лідію, членів дальшої родини і приятелів.

У. М.

Перед ювілеєм МУНО Канади

В рамках святкувань 30-літнього ювілею МУНО Канади відбудеться в Торонті в суботу 10 жовтня 1964 р. Ювілейний Бенкет у Кінґ Едвард готелі о год. 6-ій увечорі, а опісля Великий баль у тому ж готелі.

В неділю о год. 8-ій увечері відбудеться Великий концерт в шану Т. Шевченка в О'Кіф Центрі.

У святкуваннях візьме участь Джек Паланс з Голивуду та Вол. Шуст з Ню Йорку. Обидва вони є відомі артисти українського роду в Америці.

Теж виступить співачка Галина Андреадіс, яка на весну цього року мала свій концерт в Торонті й є вже відома нашій публіці.

Шевченківський концерт складатиметься з двох частин.

Перша — це мистецький монтаж, який віддзеркалюватиме життя і творчість Тараса Шевченка. Сценарій виготовила Надя Бухан - Павличенко на тлі збірного хору, яким дириґуватиме Ст. Гуменюк, та оркестри. Рецитації артистів із ЗДА, деклямації, співи й танці будуть творити цілість. Друга частина закінчиться збірним виступом танцюристів усіх відділів МУНО, яких підготовляє Я. Клунь.

Концерт відбудеться в модерній залі О'Кіф центру при вул. Фронт і Йонґ. Цю величаву будівлю споруджено коштом 12 міл. дол. і відкрито в жовтні 1962 р.

Заля містить 3,200 вигідних місць, 2,200 на долині й 1,000 на бальконі. Акустика й поле зору є ідеальні; жадний глядач не є віддалений від сцени дальше ніж 124 стопи. Акустику контролюється електронічно рухомими панелями в бічних стінах, відповідно до роду вистави.

Сальони в театрі займають дуже багато місця. Публіка може вигідно зайжджати автами під величезний бальдахин і прямо входити до великого вестибюлю,з якого широченні двері й ескалатори входять до залі й на бальконі.

Сцена належить до найдосконаліших у світі. Її модерне освітлення й все устаткування є зроблене для найбільшого ефекту. Цілий будинок є охолоджуваний штучним повітрям, яке постачає 900-тонова охолоджувальна одиниця.

Осе вперше, 11 жовтня, в цьому театрі відбудеться український концерт. Голивудський і бродвейський артисти, чудовий театр, високомистецький концерт буде гідним відзначенням 150-річчя з дня народження нашого великого Кобзаря. Постарайтеся прийти на цю унікальну імпрезу й наперед купіть квитки, які можна буде отримати в касі О'Кіф центру та в українських книгарнях Торонта.

Прес. Вип.

З української хроніки в Міннесоті

Міннесота, Міннеаполіс. — На терені Міннесоти заснував Амер. - Український Республіканський Комітет, Головою того Комітету є п. Олександер Мельниченко (молодший). Цей комітет є складовою частиною Головної Кватири Республіканської Партії Стейту Міннесота. Комітет видає в англійській мові інформативний бюлетень — „Політичний Огляд" — „Обсерватор", в якому подаються статті, що освітлюють певні питання і діяльність окремих осіб. Видано брошуру „„Кво Вадіс?" — (Куди ідеш?). „Політичний Огляд" — Комітет плянує видавати також і в українській мові.

Управа Комітету мала зустрічі з офіційними американськими достойниками, сенаторами, конгресменами і керівниками місцевих організацій.

Адреса Комітету:

23-го серпня в Міннегага парк м. Міннеаполіс відбувся Український День під проводом місцевого Укр. Конгр. Комітету.

По поліційним звідомленням, присутних — українців і гостей було понад три і пів тисяч осіб. Офіційним гостем і голов. промовцем був п. Дж. В. Джансон, республіканський кандидат до Конгресу від 5-ої Округи в Міннеаполісі. В концертовій програмі гарно вив'язались хор „Дніпро" і танцювальні групи „Твин Сіти Балет" і „Черемош", і струнна оркестра СУМ-а. Буфет з національними українськими стравами користувався великим успіхом і попитом.

Дуже добре була оформлена вистанвка українського мистецтва — (вишивки, кераміка, різьба в дереві), літератури, преси і філателістика.

Місцеві часописи,радіо і на всіх каналах ТВ подавали інформації і знимки з Українського Д н я поза м е ж а м и чий день ще були знимки Королеви Хору „Дніпро" панни Надії Бринь та інших. Ця перша спроба проведення Українського Дня по-за межами українських рямок увінчалася великим успіхом.

28-го серпня — після літніх вакацій знонву приступив до праці Культурно - Мистецький Клюб. Дні роботи лишилися по старому: — в останню п'ятницю кожного місяця відбувалися доповіді. Першою доповіддю була: „Враження від подорожі по Европі — Флоренція, Рим, Париж", проф. М. М. Михалевич.

4-го вересня ініціятивною групою в складі: — панни О. Соловей, пані Булавицької, п. М. Дебрута, п. П. И. Петренка і п. Ол. Філіповича був переведений Літературний вечір, — присв'ячений пам'яті Максима Рильського.

В. Єрмоленко

• Губернатор демократ Місісіпі Пол Джансон заявив, що він підтримує республіканського кандидата на президента арізонського сенатора Беррі Ґолдвотера.

Збори Відділів Українського Народного Союзу

СЕРЕДА, 16-го ВЕРЕСНЯ 1964 р.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Клюб Поступовий — 70 Відд. в 7-ій год. веч. в УНДомі при 96 Fleet St. — П. Костик, секр.

П'ЯТНИЦЯ, 18-го ВЕРЕСНЯ 1964 р.

АСТОРІЯ, Л. Ай., Н. Й. Квартальні збори В-ва св. о. Николая — 5 Відд. в год. 6:30 веч. в церковній залі. — Управа.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. Місячні збори Т-ва „Січ" — 170 Відд. точно о год. 6-ій веч. в УНДомі. Проситься членів вирівняти вкладки. — Управа.

Вступайте в члени УНСоюзу!

ТАРЗАН, ч. 5309. Львиця атакує!

VENGEANCE-MAD, THE LIONESS BELLOWED HER CHALLENGE TO THE KIDNAPPERS--

Божевільна львиця заричала, кинувши виклик тим, що вкрали її діти...

Але її рик дійшов також до чутливих вух пана джунглів.

AFTER RUSHING TO THE SCENE, TARZAN WAS ABLE TO LEAP DOWN AND INTERCEPT THE CHARGING CARNIVORE!

Поспішився до місця подій, Тарзан ще зміг прискочити та п р и п и н и т и атакуючого м'ясоїда!